

Budget 2024 och plan 2025-2026

Avfall

Innehållsförteckning

1 Budget 2024 och plan 2025-2026	1
2 Inledning	1
3 Ansvar och uppgifter	2
4 Nämndmål	2
5 Förändring av nämndmål	2
6 Ekonomi	3
6.1 Driftsredovisning	3
7 Investeringar	4
7.1 Tidsbestämda projekt.....	4
7.2 Årliga anslag	5
7.3 Totalsumma investeringar år 2024-2026	5
8 Risker	6
9 Omvärldsanalys	7

1 Inledning

Avfallsverksamheten fortsätter att verka i en turbulent omvärld. Det råder stor osäkerhet i en rad nationella frågor och EU-direktiv som påverkar Danderyds avfallsverksamhet. Fastighetsnära insamling av förpackningar och obligatorisk matavfallsinsamling är exempel på områden där stora förändringar kommer att ske. Trenden i Sverige är att allt mer av avfallshanteringen förs över från privata kommersiella aktörer till kommunalt ansvar. Det ger avfallsverksamheten allt större arbetsområde. Det möter verksamheten genom ökat samarbete mellan kommunerna och förstärkning av kompetens och förmåga.

2 Ansvar och uppgifter

Avfallsverksamheten ansvarar för att samla in avfall under kommunalt ansvar från hushåll och verksamheter samt informera om återvinning av avfall. Genom att kommunen samlar in avfallet säkerställs det att avfallet tas om hand på ett miljöriktigt sätt och inte riskerar att orsaka fara för hälsa eller miljö.

Avfallsverksamheten är en taxefinansierad verksamhet vilket innebär att verksamheten ska gå plus minus noll och att abonnenterna ska bära verksamhetens kostnad. Avfallsverksamhetens intäkter kommer från de taxor som abonnenterna betalar. Kostnaderna utgörs av ersättning till entreprenör som utför avfallsinsamling, behandlingskostnad för avfall, kostnader för återvinningscentralen samt administrativa kostnader. Eventuella överskott eller underskott för avfallsverksamheten fonderas och regleras genom att avgiften i taxan höjs eller sänks. Tillfälliga överskott i avfallsverksamheten under något eller några år är förenligt med självkostnadsprincipen om det sett över en längre period uppvägs av andra års underskott.

Avfallet samlas in av en upphandlad entreprenör (Urbaser AB) och överlämnas till kommunens avfallsbolag SÖRAB (Söderhalls Renhållningsverk AB). Restavfallet som samlas in energiåtervinns genom fjärrvärmeproduktion vid förbränning och matavfallet rötas så att biogas och biogödsel kan produceras. SÖRAB är även ansvariga för återvinningscentralerna i ägarkommunerna och samtliga anläggningar är tillgängliga för Danderydsborna.

Avfallsverksamheten strävar hela tiden efter att underlätta för avfallsabbonenterna att bidra till en bättre miljönytta. Detta görs genom att erbjuda ett brett utbud av tjänster som gör det möjligt att anpassa avfallshämtningen efter abonnenternas egna behov och ambitionsnivå.

3 Nämndmål

4 Förändring av nämndmål

Samtliga tidigare mål ersätts med följande enligt beslut i tekniska nämnden, 67 § den 14 juni 2023.

Hög kvalitet

1. Tekniska nämnden ska ha en god kommunikation med medborgare, kunder och abonnenter.
2. Tekniska nämnden ska ha en god kundnöjdhet.

Hög attraktivitet

1. Tekniska nämnden ska ha nöjda medborgare, kunder och abonnenter.
2. Tekniska nämnden ska vara en attraktiv arbetsgivare som ger förutsättningar för ett hållbart arbetsliv.
3. Tekniska nämnden ska vara en professionell beställare

Hög effektivitet

1. Tekniska nämnden ska ha en effektiv verksamhet
2. Tekniska nämnden ska ha en långsiktig tillgångsförvaltning

Hållbar utveckling

1. Tekniska nämnden ska ge goda förutsättningar för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.
2. Tekniska nämnden ska ha stärkt förmågan utifrån krisberedskap, säkerhet och klimatförändringar

5 Ekonomi

Avfallsverksamhetens budget för 2024 uppgår till 41,9 miljoner kronor (netto). Verksamhetens kostnader ökar med 3,3 miljoner kronor jämfört med budget 2023.

Intäkternas budget uppgår för 2024 till 41,9 miljoner kronor, en höjning med 5,5 miljoner kronor jämfört med budget 2023. Intäktsökningen förklaras av att avfallsverksamheten föreslår en höjning av avfallstaxan om 18 procent. Intäkterna behöver höjas eftersom kostnaderna från hämtningsentreprenörerna höjs i enlighet med avtal och index men också för att SÖRAB prognoserar att höja sina avgifter. Intäkterna består av avgifter som abonnenterna betalar för hämtning och behandling av sitt avfall. Att höja avfallstaxan till 2024 innebär att avfallsenheten inte planerar att höja den igen till 2025 samt att till 2026 ha en ny reviderad avfallstaxa som korrelerar bättre den nya lagstiftningen som innebär högre utsorteringskrav av både matavfall och förpackningar.

Avfallsverksamheten har en avfallsfond som under flera år varit negativ. Avfallsfonden behöver återställas inom de närmaste åren och för att göra detta måste avfallsverksamheten gå plus. Därtill ser avfallsverksamheten stora risker med införandet av de nya lagkraven; obligatorisk matavfallsinsamling och fastighetsnära insamling av förpackningar. Det är strategiskt att ha en budget och ekonomi i balans innan dessa krav börjar införas, vilket kräver att avfallsfonden återställs i snabbare takt. Med förslagen budget är planen att avfallsfonden återställs på två år.

Avfall	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
--------	-------------	--------------	-------------	-------------	-----------	-----------

Nettokostnader (mnkr)	0	-2	0,3	2,5	2,5	0
Förändring (mnkr)		-2	2,3	0	-2,5	-2,5
Förändring (%)			-115%	733%	0%	-100%

5.1 Driftsredovisning

Avfall	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	37,9	36,4	36,4	41,9	42,4	40,8
Kostnader	-37,9	-38,4	-36,1	-39,4	-39,9	-40,8
Nettokostnader	0	-2	0,3	2,5	2,5	0

Nettokostnadsökningen 2024 beror främst på ökade kostnader hos våra hämtningsentreprenörer samt hos SÖRAB. Sedan kriget har produkter av olja och drivmedel blivit dyrare. Enligt avtalet så sker årligen en indexhöjning med hämtningsentreprenörerna. Det som avfallsverksamheten kan se är att indexhöjningen blir allt högre i och med de ökade kostnaderna i samhället. Därtill har SÖRAB prognoserat att höja sin taxa dels på grund av mer transport, nya anläggningar, högre energipriser med mera.

En annan kostnad som har ökat är den mobila återvinningscentralen. Danderyds kommun har i dagsläget ingen stationär återvinningscentral utan kommunens invånare hänvisas till återvinningscentral i exempelvis Täby kommun eller Lidingö stad. Dock finns mobil återvinningscentral som har ett antal stopp per månad runt om i kommunen. Den mobila återvinningscentralen är populär och används flitigt av kommunens invånare. Avfallsverksamheten har som förslag i budget att hitta fler stopp för den mobila återvinningscentralen vilket också medför ökade kostnader.

6 Investeringar

6.1 Tidsbestämda projekt

Avfall har inga tidsbestämda projekt år 2023.

Föreslagna projekt (mnkr)	Budg 2024	Plan 2025	Plan 2026	Beräknad totalbudget	Beräknat slutår
Exempel: Beläggning	2,0	2,0	2,0	10,0	2028

Föreslagna projekt (mnkr)	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Beräknad totalbudget	Beräknat slutår
Avfallskärl etapp 1	0.8	1.2	2.1	4.1	2026
Behållare ÅVS etapp 1	0.3	0.2		0.5	2025
Projekt 3					
Projekt 4					

Projekt 5					
Summa föreslagna projekt	1.1	1.4	2.1	4.6	

Avfallsverksamheten föreslår en investeringsbudget på totalt 1,1 miljoner kronor år 2024. Investeringarna består av inköp av avfallskärl och, nytt från och med 2024, även återvinningsstationer.

Avfallskärl etapp 1

Kärlinvesteringarna handlar om utbyteskärl för äldre kärl som utrangerats samt kärl till abonnenter som startar helt nya abonnemang eller ändrar sitt abonnemang med andra kärlstorlekar. Volymen har de senaste åren varit på en relativt konstant nivå men i och med de nya regelverken om obligatorisk matavfallsinsamling ser avfallsverksamheten en stor förändring under 2025-2026 för just kärlinvesteringar då det är då flest kärl ska ställas ut. Totalt beräknat projektbudget år 2024 - 2026 är 4,1 miljoner kronor varav 0,8 miljoner kronor planeras bli år 2024.

Behållare ÅVS etapp 1

Från och med 2024 har kommunen också insamlingsansvaret av förpackningar från återvinningsstationerna. Behållare och annan utrustning på stationerna kommer att behöva bytas ut och antalet stationer kan komma att öka och då uppkommer investeringsbehovet med tillhörande investeringsbudget. Totalt beräknat projektbudget år 2024 -2025 är 0,5 miljoner kronor varav 0,3 miljoner kronor planeras bli år 2024.

6.2 Årliga anslag

Avfall har inga årliga anslag inför år 2024.

6.3 Totalsumma investeringar år 2024-2026

	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Totalumma investeringar	1,1	1,4	2,1

7 Risker

Som tidigare beskrivit verkar avfallsverksamheten i en turbulent omvärld då det råder stor osäkerhet i en rad nationella frågor och EU-direktiv. Det finns flertalet risker som kan komma att påverka avfallsverksamheten under de kommande åren i och med de eventuella framtida regelverken.

Förpackningsinsamlingen

Kommunerna kommer från och med 2024 att vara ansvariga för att samla in avfallet från återvinningsstationerna. Från 1 januari 2027 kommer kommunerna också att ansvara för fastighetsnära insamling av förpackningar från alla hushållen. Detta innebär att insamlingen

måste vara i drift senast 31 december 2026. Huvuddelen av kostnaden kommer därför att uppkomma längre fram. Planen är också att kommunen ska få ersättning för detta från Naturvårdsverket men risken som finns är att kostnaderna inte kommer täckas av de intäkter som Naturvårdsverket har beslutat kring. Ett exempel på varför kommunen misstänker denna risk är att intäkterna inte tar höjd för eventuella index vilket hade varit önskvärt i och med dagens ekonomiska läge i Sverige.

Obligatorisk matavfallsinsamling

Ett beslut kom från regeringen den 22 december om att det ska bli obligatorisk matavfallsinsamling från alla hushåll och verksamheter i Sverige. Obligatoriet ska börja gälla 1 januari 2024. Danderyds kommun har ansökt om dispens för att kunna senarelägga obligatoriet och ha synkronisera detta med införandet av förpackningsinsamling. Det är inte ekonomiskt försvarbart att införa obligatorisk matavfallsinsamling från 1 januari 2024. Risken finns dock att Naturvårdsverket avslår ansökningen och därmed behövs obligatorium införas snabbare. Avfallsverksamheten har prognoserat fram att om obligatorium skulle börja gälla 1 januari 2024 behöver avfallstaxan höjas med mer än 50%.

Förändrade viktflöden i kommunen

Avfallsverksamhetens intäkter kommer främst från tre olika källor; fast avgift, viktavgift samt tilläggstjänster. Den fasta avgiften baseras på antalet abonnemang och hur dem förändras. Viktavgiften baseras på antalet kg som abonnenterna lägger i restavfallskärnen. Tilläggsavgifter kommer från de extra tjänster som avfallsverksamheten erbjuder såsom hämtning av trädgårdsavfall.

Viktavgiften står för nästan 50 procent av verksamhetens totala intäkter. Avfallsverksamheten betalar även en behandlingsavgift för avfallsfraktionerna (exklusive matavfallet) och behandlingskostnaderna står för ungefär 20 procent av avfallsverksamhetens totala kostnader. När vikterna förändras påverkar detta alltså både intäkter och kostnaderna, men främst intäkterna. Detta medför att det alltid finns risker att budgetera och planera verksamheten då vikterna ibland ökar och ibland minskar. Denna osäkerhet blir extra kännbar i och med lagförändringarna kring förpackningsinsamling och obligatorisk matavfall då dessa fraktioner direkt påverkar bland annat restavfallet.

Övrig lagstiftning som påverka

Därtill finns ett antal andra frågor som påverkar avfallsverksamheten. Det kan handla om biogasskatt, förbränningskatter, deponiskatt, frival för verksamheter, kommunalt insamlingsansvar av textilier och annat. Avfallsverksamheten fortsätter att omvärldsbevaka dessa frågor. I dagsläget vet avfallsverksamheten inte hur dessa kan påverka Danderyd då det råder stor osäkerhet i frågorna. Riskerna med dessa förändringar är dock mer kostnader för avfallsverksamheten då det dels blir dyrare men också att vi får insamlingsansvar för fler fraktioner.

8 Omvärldsanalys

Nedanstående är hämtat ur Avfall Web vilket är branschorganisationen Avfall Sveriges statistikdatabas där avfallsverksamheten, tillsammans med mer eller mindre alla andra kommuner i Sverige, matar in statistik. Informationen kan sedan användas för att jämföra olika parametrar. Siffrorna nedan avser 2022 års statistik.

Parametrar	Danderyd 2021	Danderyd 2022	Lidingö 2021	Lidingö 2022	Täby 2021	Täby 2022
Andel hushåll (villor, flerbostadshus och fritidshus) som sorterar matavfall (%)	71	78	59	61	63	66
Kostnad fördelad per nyttighet i kr/kvm inkl. moms enligt "Nils Holgersson fastighet"	24	25	23	23	14,04	17,21
Nöjdhet avfallshantering	73	73	79	79	80	80
Antal återvinningsstationer med alla fraktioner	10	9	22	22	12	12
Andel farligt avfall i restavfall enligt plockanalys (%)	0,06	0,06	0,03	0,03	0,03	0,03
Andel elavfall i restavfall enligt plockanalys (%)	0,31	0,31	0,24	0,24	0,05	0,05
Andel förpackningar och returpapper i restavfall enligt plockanalys (%)	34	34	33	33	34	34
Andel förpackningar och returpapper i restavfall enligt plockanalys (%)	172	179	198	191	193	186
Mängd insamlat matavfall(kg/person)	40	41	42	45	45	50
Total mängd insamlat hushållsavfall (kg/person och år)	377	374	509	493	468	429

När det gäller utbudet av platser för återvinningsstationer har Danderyds kommun minskat med en station jämfört med föregående år. Återvinningsstationen som togs bort stod tidigare vid

Västra Banvägen i Enebyberg men har tagits bort i och med den nya SL-undergången vid Portvägen. Danderyd har under året ställt frågan till FTI och planer finns att fler stationer ska successivt introduceras runt om i kommunen. Därtill kommer kommunen få insamlingsansvaret från dessa stationer från 1 januari 2024 vilket innebär att vi har mer rådighet över när nya stationer bör ställas ut och vart.

Ingen ny plockanalys har genomförts och därför presenteras samma resultat för 2022 som 2021. Dock kan avfallsverksamheten se att det fortfarande sker felsorteringar i restavfallet då SÖRAB ibland skickar oss straffavgifter i och med dåligt sorterat restavfall. Straffavgifter ges främst när det är synligt avfall med farlighet i dem, så som farligt avfall, elavfall, bildäck och liknande. Att arbeta med felsorteringar blir en fråga som avfallsverksamheten behöver tänka på framöver.

Den totala mängden insamlat hushållsavfall har minskat i alla kommunerna. Detta kan tyda på att våra invånare sorterar mer förpackningar men det kan också tyda på att invånarna gör smartare inköp och minskar på sina mängder restavfall. Att återbruka textilier är ett sätt att minska på restavfallet.